

LITERATURA INFANTIL I JUVENIL

Ende, 75

ANDREU SOTORRA

www.andreusotorra.com

Michael Ende, *La parsimònia tranquil·la i altres contes*. Traducció de Francesca Martínez Planas. Il·lustracions d'Ana Juan. GRUP PROMOTOR I ALFAGUARA. Barcelona, 2004. A partir de 9 anys.

Aquest és l'any, com ja vam dir fa unes setmanes en aquesta mateixa secció, de Michael Ende. Entre altres coses perquè els editors que el tenen en els seus catàlegs es preocupen de recordar-ho, però també perquè els seguidors que continua tenint l'autor de *Momo* i *La història interminable* també ho promouen.

Michael Ende, el 12 de novembre del 1929, va néixer a Garmisch Partenkirchen, al sud d'Alemanya. Tal dia com demà, doncs, Michael Ende, mort el 1995, faria 75 anys. I aquesta efemèride que, posats a filar prim, enllaça l'any vinent amb el desè aniversari de la seva mort, és l'excusa de la commemoració.

Una commemoració que, davant l'ús i abús actual mal entès del gènere fantàstic, és més necessària que en altres ocasions perquè Michael Ende és un dels que representa el gruix d'aquells autors que intenten, en el seu moment, trencar la comoditat creativa. El 1960, amb *Jim Knopf und Lukas der Lokomotivführer* (*Jim Botó i Lluç el maquinista*), viu la curiosa i sovint repetida experiència de veure aquesta novel·la rebutjada per més d'una dotzena d'editorials fins que, en el cas d'Ende, la casa Thienemanns Verlag, a Stuttgart, en un moment d'il·luminació, el projecta cap a l'èxit mundial.

UN XAROP D'OPTIMISME

L'experiència editorial d'Ende -com la de J.K. Rowling en els seus inicis-, són el millor xarop d'optimisme per a escriptors aspirants que es desesperen quan, volent-ho, no poden veure publicat el seu primer... conte curt de foli i mig! Però qui ha dit que la literatura és una cursa de motor com la de pipiolis com Dani Pedrosa? La literatura, com el bon vi, es fa esperar. I sempre hi ha un editor -siguem literàriament creients per una vegada, vingal- que acaba descobrint l'ampolla antiga i la d'envelliment més ben aconseguit.

¿Què hauria passat si els de Thienemanns Verlag no haguessin apostat pel rebutjat Michael Ende als anys 60? Potser ara tindriem un concepte diferent del gènere fantàstic. I potser no hauria existit mai J.K. Rowling i el seu Harry Potter.

Marquem diferències, però. Michael Ende, fill de pintor (Edgar Ende) i home de teatre

en els seus orígens professionals, casat, primer amb una actriu (Ingeborg Hofmann) i, uns anys després de la mort de la seva primera dona, amb la seva traductora al japonès (Marika Sato), tenia clar, a l'hora d'escriure algunes de les novel·les de gènere fantàstic més importants del segle XX, tant en contingut com en quantitat de vendes, que l'única realitat que es podia descriure a consciència era la realitat inventada. I pensava, provocador, que qui vol presentar la realitat tal com és no fa altra cosa sinó convertir-se en un mentider o un ingenu.

Aquesta definició endiana de la literatura l'apropa tant al gènere fantàstic com al realista.

IL·LUSTRACIÓ D'ANA JUAN

Ende no va renegar mai de la referència del seu temps amagant-se darrere d'una fantasia carrincona sinó que va espremer tot allò que l'envoltava fins a convertir-ho en una altra mena de realitat.

Una d'aquestes mostres és la que presenta l'Editorial Grup Promotor d'Alfaguara, que té en el seu catàleg dues de les obres més internacionals de Michael Ende (*Momo* i *La història interminable*) i que ara commemora el 75 aniversari del naixement de l'autor amb un àlbum il·lustrat amb tres contes que, passats pel filtre d'Ende, s'insereixen en la faula tradicional, sempre amb un discurs intencionat de fons: constància, treball, solidaritat, justícia...

Edició de luxe -això vol dir cos de lletra gros i paper cuixé-, no es limita a la reproducció del text dels tres relats, en els quals el bestiari es mostra més racional que el gènere humà, sinó que aporta les làmines de la il·lustradora valenciana Ana Juan (1961), que fa vint anys que treballa a Madrid, des d'on ha estès el seu estil a galeries i revistes de tot el món.

En aquest àlbum, Ana Juan té l'oportunitat de recrear el bestiari dels tres contes de Michael Ende amb un toc de dibuix de gènere fantàstic: un homenatge a l'autor i un delicat regal d'aniversari.

Sebastià Sorribas, *En Luka i el dinosaure*. Il·lustracions d'Ignasi Blanch. Col·lecció *Cues de Sirena*. LA GALERA. Barcelona, 2004. A partir de 4 anys.

Agustín Fernández Paz, *Raquel té por*. Il·lustracions de Marina Seoane. Col·lecció *Lletra Màgica*. BROMERA. Alzira, 2004. A partir de 4 anys.

Pere Quart, *Pingüi*. Il·lustracions de Daniel Sesé. Col·lecció *Vull Llegir Poesia*. CRUÏLLA. Barcelona, 2004. A partir de 4 anys.

La col·lecció *Cues de Sirena* porta prop de 25 títols. Presentats en lletra manuscrita, tenen la il·lustració com a atractiu, tot i que també seleccionen els textos de cada conte alternant autors veterans amb d'altres de més nous. Alguns títols recents: *Superhamster* (J.D. Prats), *Mmmm... mosques* (I. Ferrer) i *En Joan ja sap anar al lavabo* (L. Bosch).

Col·lecció que alterna un text molt breu en lletra manuscrita i en lletra majúscula. Llibres il·lustrats que tracten temes que connecten amb els interessos dels primers lectors. Altres títols recents són: *Una formiga original*, de Mariasun Landa (il·lustrat per Pep i Marc Brocal), i *Victor se'n va d'excursió*, de Pasqual Alapont (il·lustrat per Armand).

Es autors clàssics són els preferits d'aquesta sèrie, com aquest poema il·lustrat de Pere Quart extret del seu recull *Bestiari* (1937). Cada làmina, un vers. Presentació en manuscrita i majúscula. Un altre títol recent és *En creu*, de Jacint Verdaguer. La col·lecció conviu amb una altra de llegendes clàssiques com ara *El cavall de Troia* i *L'Arca de Noè*, entre les últimes.

EL NOTICIARI

Robert Walser, un singular anecdòtic

PERE GUIXÀ

Quan el 26 del mes passat John Peel, el mític locutor musical, va morir, la BBC Radio 1 (emissora on va ser una referència durant més de 30 anys) va interrompre la programació i va posar la seva cançó *pop* predilecta: *Teenage Kicks*, dels Undertones. El *New Musical Express* notava el moment epifànic en què Peel va escoltar per primer cop el tema, cap allà als 80: "Conduïa per una carretera solitària i va haver d'aturar el cotxe per posar-se a plorar". Estranya que no s'hi afegís: "Llavors, va saber que aquella cançó l'acompanyaria sempre". O: "És la cançó que va salvar-li la vida". Als 90, preguntat per què sempre tocava *Heroes*, de Bowie, J. Mascis, líder de Dinosaur JR, deia que era la cançó que sonava quan va tenir un accident de cotxe.

El *Lire* ha fet una enquesta a 200 lectors sobre els seus gustos li-

teraris. N'ha sortit una llista de 100 títols en què brillen els autors francesos i, sobretot, els clàssics del XIX (Stendhal, Flaubert, Dumas). Als cinc primers llocs hi ha *La Bíblia*, *Els miserables*, de Victor Hugo, *El petit príncep*, de Saint-Exupéry, *Germinal*, de Zola, i *El senyor dels anells*, de Tolkien. El sondeig, com es veu, no estava només obert als lectors més àvids.

El *Tuttolibri* es feia ressò de l'èxit editorial que a poc a poc aconsegueix l'escriptor Robert Walser a Itàlia, tot i ser "un cos estrany, un ordre marginal en la literatura de principis del XX", segons Luigi Forte. Després de les seves tres novel·les principals, publicades a Adelphi, Locarno publica ara *Ritratti di scrittori*, en què l'autor s'ocupa dels seus autors preferits.

Tot va començar amb el llibre sobre Walser, de Carl Seelig (una biografia del gènere "singular anecdòtic", si usem l'expressió de Plàcid Vidal), que il·luminava l'interès que l'autor havia suscitat en Kafka, Musil i Hoffmannsthal, i després la transmissió va continuar de la mateixa manera, amb catalitzadors com ara Canetti, Bernhard i Handke. És la manera de projecció més críptica i segura, aquella en què gairebé no intervé el lector *normal*, la que factura amb el marxamo "escriptor per a escriptors".

ROBERT WALSER TRIOMFA A ITÀLIA